

Uz sākumlapu > Ģimenes lietas un mantojums > Vecāku atbildība – bērna aizgādība un saziņas tiesības

Vecāku atbildība – bērna aizgādība un saziņas tiesības

Malta

1 Kāda ir juridiskā termina „vecāku atbildība” praktiskā nozīme? Kādas tiesības un pienākumus personai uzliek vecāku atbildība?

Šis termins ietver visus vecāku pienākumus un saistības attiecībā pret viņa nepilngadīgo bērnu saskaņā ar Maltas Civilkodeksu (Maltas likumu krājuma 16. nodaļa). “Vecāku atbildība”, kas Maltas tiesību aktos ir dēvēta par “vecāku varu”, ietver aizgādību pār bērnu un saskarsmi ar bērnu, lēmumus par tādiem jautājumiem kā dzīvesvieta, ceļojumi, uzturēšanas pienākumi, izglītība, būtiskus ar veselību saistītus lēmumus un bērniem piederošās mantas pārvaldību.

2 Kam parasti tiek piešķirta vecāku atbildība par bērnu?

Bioloģiskajam vecākam vai — adopcijas gadījumā — adoptētājiem pēc adopcijas procedūru pabeigšanas. Turklāt vientuļajai mātei ir vecāku atbildība, izņemot, ja tēvs reģistrē dzimšanu kopā ar bērna māti.

3 Vai vecāku vietā var iecelt citu personu, ja vecāki nespēj vai nevēlas uzņemties vecāku atbildību par savu bērnu?

Ja par bērnu tiek izdots aprūpes rīkojums vai tiesas rīkojums, aizgādību un aprūpi uztic ministram saskaņā ar Bērnu un jauniešu (aprūpes rīkojumu) likumu (Maltas likumu krājuma 285. nodaļa).

4 Kā tiek risināts jautājums par vecāku turpmāko atbildību, ja vecāku laulība tiek šķirta vai ja vecāki vairs nedzīvo kopā?

Laulības šķiršanas vai laulāto atšķiršanas gadījumā to nosaka ar tiesas lēmumu vai ar mediatora starpniecību. To var noteikt arī ar juridiski saistošu izpildāmu dokumentu starp pusēm, kas parakstīts notāra klātbūtnē.

5 Ja vecāki noslēdz vienošanos par vecāku atbildību, kādas formalitātes ir jāievēro, lai šī vienošanās būtu juridiski saistoša?

Ja šāda vienošanās tiek noslēgta ārpus laulāto atšķiršanas tiesvedības, tad, lai tā būtu juridiski saistoša, tā ir jāratificē tiesā un jāiekļauj Publiskajā reģistrā. Turpretī, ja vienošanās par vecāku atbildību ir panākta laulāto atšķiršanas vai laulības šķiršanas tiesvedībā, vienošanos iesniedz tiesai, kurā notiek šāda tiesvedība, un tiek izdots tiesas dekrēts, ar kuru vienošanos apstiprina vai noraida.

6 Kādi ir alternatīvie konflikta ārpustiesas risināšanas līdzekļi, ja vecāki nevar vienoties par vecāku atbildības jautājumu?

Šādos gadījumos alternatīvs veids ir mediācijas process. Ja vecāki joprojām nespēj vienoties šajā procesā, uzsāk tiesvedību Civiltiesā (Ģimenes lietu nodaļā).

7 Kādus jautājumus attiecībā uz bērnu var izlemt tiesnesis, ja vecāki iesniedz lietu tiesā?

Tiesnesis var lemt par visiem nozīmīgajiem jautājumiem, kurus uzskata par būtiskiem bērna labklājībai, piemēram, par bērna dzīvesvietu, par to, kuram vecākam būs aizgādība, par apmeklēšanas un saskarsmes tiesībām un par pienākumu maksāt bērnam uzturīdzekļus.

8 Ja tiesa nolēmj nodot bērnu viena vecāka atsevišķā aizgādībā, vai tas nozīmē, ka viens no vecākiem var izlemt visus jautājumus attiecībā uz bērnu, iepriekš nekonsultējoties ar otru vecāku?

Tiesa reti piešķir pilnas aprūpes un aizgādības tiesības vienam vecākam, bet tas ir atkarīgs no katra konkrētā gadījuma. Ņemot to vērā, ja tiesa piešķir pilnas aprūpes un aizgādības tiesības vienam vecākam, daži jautājumi joprojām ir jāapspriež ar otru vecāku, jo īpaši jautājumi, kas attiecas uz saskarsmi ar nepilngadīgo bērnu vai viņa izvešanu uz trešo valsti un kas tieši ietver tā vecāka saskarsmes tiesības, kuram nav aizgādības.

9 Ja tiesa nolēmj nodot bērnu abu vecāku kopējā aizgādībā, ko tas nozīmē praktiski?

Tas nozīmē, ka abi vecāki apspriežas un ar bērnu saistītos lēmumus pieņem kopīgi. Tas neattiecas uz ikdienas darbībām, bet attiecas tikai uz būtiskiem lēmumiem saistībā ar dzīvesvietas, izglītības un veselības jautājumiem. **Civilkodeksa** 136. panta 3. punktā ir atsauce uz ārkārtas pārvaldības darbībām, attiecībā uz kurām vajadzīga abu vecāku piekrišana.

10 Kurā tiesā vai iestādē ir jāvēršas ar iesniegumu par vecāku atbildību? Kādas formalitātes ir jāievēro un kādi dokumenti jāpievieno iesniegumam?

Ja mediācija tiek izbeigta bez rezultāta, pieteikumu iesniedz Civiltiesā (Ģimenes lietu nodaļā). Nepastāv oficiāls vajadzīgo dokumentu saraksts, tāpēc pieteikumam var pievienot jebkādu atbilstošu dokumentāciju un apliecinājumus, jo īpaši vecāku varu apliecinātošus dokumentus, tostarp jebkādas vienošanās par aprūpi un aizgādību, vai izdotos dekrētus.

11 Kāda kārtība ir jāievēro šajos gadījumos? Vai ir iespējams lietu risināt paātrinātā kārtībā?

Nosaka konkrētu datumu pieteikuma izskatīšanai tiesas sēdē. Tiesas sēdes laikā tiesnesis uzklauza puses un citus lieciniekus, kurus pieaicinājušas puses. Tiesa var arī iecelt sociālos darbiniekus un psihologus, kuru uzdevums ir sagatavot ziņojumu par bērnu, ja tā uzskata, ka tas ir vajadzīgs. Tiesas ieceltie eksperti pēc vecāku, bērnu un citu jebkāda veida ar lietu saistīto personu izvaicāšanas sagatavo ziņojumu. Ja puse, kura iesniedz pieteikumu, norāda pietiekamus iemeslus, kas pamato steidzamību, izmanto ārkārtas procedūras. Par steidzamo jautājumu izdod pagaidu dekrētu, piemēram, izbraukšanas aizkavēšanas, aprūpes un aizgādības rīkojumu, ja tas ir nepilngadīgā bērna interesēs.

12 Vai ir iespējams saņemt juridisku palīdzību, lai segtu tiesas izdevumus?

Jā, var pieteikties juridiskās palīdzības saņemšanai, tomēr pieteikuma iesniedzējam ir jāapliecina savs ienākumu statuss saskaņā ar Organizācijas un civilprocesa kodeksa Trešās grāmatas X sadaļu (Maltas likumu krājuma 12. nodaļa). Vairāk informācijas par juridisko palīdzību var uzziņāt [sadaļā par juridisko palīdzību](#).

13 Vai lēmumu par vecāku atbildību ir iespējams pārsūdzēt?

Var iesniegt tikai pārsūdzību par tiesību jautājumiem, piemēram, ja tiesa, nenorādot pamatotu iemeslu, nav ļāvusi kādai no pusēm pieaicināt liecinieku. Šādos gadījumos pārsūdzību var iesniegt Apelācijas tiesā.

14 Dažos gadījumos varbūt ir jāvēršas tiesā vai citā iestādē, lai panāktu, ka lēmums par vecāku atbildību tiek izpildīts. Kāda kārtība ir jāievēro šādos gadījumos?

Civiltiesas (Ģimenes lietu nodaļas) lēmums ir izpildāms automātiski, tomēr gadījumos, kad viens no vecākiem neizpilda šādu dekrētu, vecāks, kura vecāku vara ir ierobežota, var vērsties ar iesniegumu policijā, kas vēlāk uzsāks kriminālprocesu Miertiesā izpildes panākšanai, piespriežot naudas sodu (*multa*) un /vai brīvības atņemšanas sodu. Turklāt var iesniegt pieteikumu Civiltiesai (Ģimenes lietu nodaļai), prasot grozīt tiesas dekrētu.

15 Kas man jādara, lai panāktu, ka šajā dalībvalstī tiek atzīts un izpildīts lēmums par vecāku atbildību, ko ir pieņēmusi citas dalībvalsts tiesa?

Piemēro procedūru, kas noteikta Regulā (EK) Nr. 2201/2003 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību (“regula Brisele II bis”), proti, kompetentais tiesnesis aizpilda apliecinību, ko kopā ar tiesas spriedumu un pieteikumu par šāda lēmuma atzīšanu un izpildi iesniedz Civiltiesai (Ģimenes lietu nodaļai). Jānorāda arī adrese paziņošanas vajadzībām. Visiem dokumentiem jābūt pārtulkotiem maltiešu vai angļu valodā.

16 Kurā šīs dalībvalsts tiesā ir jāvēršas, lai apstrīdētu lēmuma atzīšanu par vecāku atbildību, ja lēmumu ir pieņēmusi citas dalībvalsts tiesa? Kāda procedūra ir piemērojama šādos gadījumos?

Iebildumu var celt tajā pašā tiesā, kurā iesniegts pieteikums par izpildi un atzīšanu, un par tām pašām darbībām, par kurām iesniegts šāds pieteikums. Iebildumā norāda iemeslus, kāpēc šāda atzīšana un izpilde būtu jāatsauc, un to dara, atbildot uz pieteikumu.

17 Kādus tiesību aktus piemēro tiesa, izskatot lietu par vecāku atbildību, ja bērns vai lietā iesaistītās puses nedzīvo šajā dalībvalstī vai ja tiem ir dažādas valstspiederības?

Piemērojamais tiesību akts ir Padomes Regula (EK) Nr. 2201/2003 (2003. gada 27. novembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 atcelšanu.

Lapa atjaunināta: 10/07/2019

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.